

ACC. NR. M. 7249 : 1-13.

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Edith Österlund*
Härad: *Västbo* Adress: *Box 5, Hållerstorp*
Socken: *Kulltorp* Berättat av: *Emma Österlund*
Uppteckningsår: *1941* Född år *1862* i *Kulltorp*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Undantagskontrakt

s. 1-13.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 7249 :1

Landskap: Småland Upptecknat av: Edith Östlund
 Härad: Västbo Adress: Box 5, Kulleråp
 Socken: Kulleråp Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1941 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Underskrift

Belagd med 25 örens besked.

Undantagskontrakt.
 Som vi undertecknade denna
 dag upplåtit och försält
 hälften av vårt egande hem-
 man, eller 3/32 dels mtl. Rust-
 hill Östusky till vår k. son
 Anders Per Nilsson och hans
 tilltänkta hustru Elin-Lajsa
 Jonsdotter, så hafr vi sälja-
 re förbehållit oss följande
 undantagsförmåner som af
 dem eller gärdens rättssinne-
 hafrare, till oss då vi försäla
 våra öfrige 3/32 dels mtl. Rusthill

Skriv endast på denna sida!

Östeskog vilken utgöras skall
nemligen:

1:o. Uti vilken spannemål
sex fot och 3 kammar råk, 6 fot
och 3 kammar korn tolf fot
och sex kammar hafvare ren
och strid säd samt potatis-
land och en $\frac{1}{2}$ kammas utsäde.
jämte jordegens, samt some-
land till två kammar ut-
säde å lin och två kammar
utsäde å korn samt en
kalgårdssång, samt uti so-
gel tjugo marker fläsk,
och tjugo marker kött gott
och väl brukt.

2:o En kor, två får vinter och
sommarfädd med kagabete

till koen och fåren gå jemte
jordegarens får i bete. Om vi
önskar föda våra kreatur
om vintern särskildt så
skall jordegarer komma årligen
fyra Centner för hälften
bättre och hälften sämre
samt 16 Centner kaforchalm
200 kärpar lög samt bekvämlig
lög plats till födet.

3:o Skulle vi vilja flytta
till något annat ställe så
förbehålla vi oss rättighet att
jordegarer transportera allt
samttaget till oss, en
mils väg, för vi längre bort,
bestä vi resten av transport.
en själva

4=0 Husum till oss och vår
saker skall jordegenen bestä
efter sitt hemmanstal afven-
som wedbränd kyrka och gvarn
skjut, samt all annan sköt-
sel utgöres efter hemman-
talet det de innehafla och
den öfriga hälften utgöres af
de öfriga som ofräsällda
332de mantal.

5=0 Då vi själve ~~icke~~^{rika} sköta
oss eller våra kreatur skall
jordegenen som sagdt vi sköta
dem samt bekosta oss med
all om och beköfvolig skötsel
på vår malkande alderdom
samt om vi ästunda särskild
stuga skall jordegenen bestä

Samt fullständig vedbränd
flamkröd och smörbröden
och inburen i väst konings-
rum, samt förbehålla oss
rum i källaren i kök och
bakugn.

6=0 Detta undantag bryter ej
sin beviljan förän vi försält
våra öfriga 332 del utkl och
då endera af oss med tiden
bestgår försvinner hälften af
ofranskrivna förmaner.

7=0 Huruvida förbehålla vi oss
följande rättighet att vid veder-
börlig omkostnad söka och erhålla
första och laga inteckning för
bestånd af detta koncept i de
af oss nu försälda 332 del mantal

Kusthill Östusky på egen be-
kostnad. som skedde i Östusky
den 3 februari 1868.

Pet. Hans Magnusson, Cajsa Johannedotter.
Undantagslagare.

Till vittne:

Johannes Pettersson i Brännkylla
Josefa Andersdotter i Östusky
(se. hand om penan)

Med ofrånstående kontrakt för-
bliva vi oss undertecknade
till alla delar unjda och för-
binda oss att det till alla
delar noggrant uppfylla och
sällan sägna utan vänt vi-
dare kända vid Västbo rällyft.
Kindsrätt söka och vinna la-
ga inteckning i vår nu inköpta

332 del ursak Ruskäll Östersky
Östersky som ofran.

Anders Per Hansson Elin Cajsa Jonsdotter
Udantags gifvare.

Till vittne:

Johannes Pettersson i Brämehytte
Jofra Andersdotter i Östersky.

Av Lagfattsprotokoll för
tinget inkommandes under N:o
att Anders Per Hansson och Elin-
Cajsa Jonsdotter utlämnat

första uppsändet d 332 del utl
Kronoskatte Ruskäll Östersky;

Och häradskatten som därför
skiligt meddela inteckning i

detta hemman till Per Hans
Hagmansson och Cajsa Johannes-
dotter laga säkerhet för de

undantagsförmåner som blivit
bestämda oförutbestämda kom-
kraft; Rörande förnyelse av
anteckningen, sökas inom
hvarst liöende års följande sä-
vida den skall fortfarande
gälla hvarom kontraktet föl-
laga med bevis. Som oför.

På Kärats Rättens Wägnar

Gustaf Lundberg

Lösen 3 x 70
afpade --- 50
fö'skrif. --- 50

Sum. 4 R 70 öre

Sedan framfarna der har
landsallmogens praktiskt
metoden, att vid hemmen-
ets förskäljning eller av-
stående i fortsättningen
förbehålla sig husum a:
gårdar och diverse produkt-
er "in natura", eller m. a. o.
"sätta sig på undantag", som
man brukat säga.

Undantagen voro vanligen
baserade på den fructsättning-
en, att dess emottagare skul-
le utan någon egentlig pen-
ninghjelp kunna uppkälla
sig av de från gårdar sålunda
åtnjutna förmåner. Dessa
förmåner voro meddragna i

ett s.k. "Undantagsskrift."

Idén med undantag i förra tiden
var nog inte så dum. På detta
sätt hade ju gamlingarna sin
begränsning tryggad. Oberoende av
frost, snö eller genom andra
orsaker felslagna skidor utvil-
la de både vad som fördrades
fri livets nödfoft. Sin klänning
och ull klänning till kläder vad
de behövde.

Undantagsskriften tid är i utdrin-
de i våra dagar fast ej helt
borta. Men det kommer att
försvinna mer och mer. Ofta
klänning det tvistigheter och osäkerhet
mellan föräldrar och barn här-
igenom. Som bevis på hur

Det kunde bli i dylika fall skall
jag här berätta en sann historia
från socknen om undantag.

I Tiggebo bjöds en bonde en
gård antygen under 1700-tal-
et. Hans namn var Abra-
ham. I Borgå var hennes
syster bonde. Dessa båda
syskon hade sin mor på
undantag. Var 14:de dag flyt-
bades hem mellan respek-
tive gårdar. Det berättas
att det var en ryktlig osäm-
ja om detta undantag.
Gruvman = Modern vägrades
så snart hon satte sin fot
i gårdens hus efter att ha
varit därifrån två veckor.

Anm.

Detta är
ett offentlig-
göra för att
längre än
berätta i sock-
nen.

Var hon då några gram lättare eller lät oss säga 'oet' (gammal riktighet) så blev det ett fastligt väsen. Åhvil, hon väjdes var 14:de dag under återstående delen af sitt liv. Men väjde henne dottern väjde henne och modern hade det inte roligt.

Hä lämnade Abraham gården till sin son Johan Abrahamsson född 1848. Han var osäma blev kändande under denna tid. Abrahamssons hustru Josefa var ett övermåttan ilsket fruntimmer som rev sin svärmor och ~~gav~~ för klappan och påsen med den uppmätta

undantagsdagen efter iunnen
(Lisa) svärmornen kann blinka.
Frist grälade kvinnorna om
undantaget, medan de måtte
uppgå det på vinden varefter
det gick som det gjorde. Jomarna
i Brogård och hennes man
hvar lämnade halva gårdens
åt sin son August och halva
gårdens åt sonen Jona. Även
här blev det mycket osäkra och
split angående undantaget.

Alltså synes det som att
det skulle inte varit så enkelt
att tuga emot undantag,
vilket det i många fall
ej heller var.